

Тема Адміністративне правопорушення

1. Адміністративні проступки

Протиправну, винну дію чи бездіяльність, за яку передбачено адміністративну відповідальність, називають **адміністративним правопорушенням (проступком)**.

Основним правовим актом, яким встановлено відповідальність за адміністративні правопорушення, є Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Адміністративні правопорушення надзвичайно різноманітні, вони можуть стосуватися будь-якої сфери людського існування — Правил дорожнього руху чи протипожежних правил, громадського порядку на вулицях і санітарних правил тощо.

Саме про адміністративне правопорушення йдеться, коли людина вчасно не отримує паспорт громадянина України. Адміністративним правопорушником є порушник Правил дорожнього руху — пішохід, який переходить вулицю в невстановленому місці або на червоне світло світлофора; відпочивальник, який розпалює багаття з порушенням установлених протипожежних правил; пасажир, який не купує квиток для проїзду в транспорті; і навіть перехожий, який у громадському місці вживатиме алкогольні напої чи куритиме.

До адміністративної відповідальності може бути притягнуто особу, яка досягнула віку 16 років. Не може бути притягнута до відповідальності особа, яка, унаслідок психічної хвороби чи іншого захворювання, не розуміє значення своїх дій або не керує ними.

Схема 36

Які ж ознаки характерні для адміністративного правопорушення (див. схему 36)? Про першу з них ми вже згадали — воно завжди порушує норми права, є протиправним. Якщо скоєне особою навіть надзвичайно неприємне, але воно порушує не правові, а інші норми — норми моралі, норми релігійні тощо, — про адміністративне правопорушення не йтиметься.

Обов'язковою ознакою адміністративного правопорушення є вина особи, яка його скоїла. Деякі правопорушення особа здійснює

свідомо, умисно, розуміючи, що вона порушує встановлені правила. Навряд чи можуть бути випадковими, неумисними дії хуліганів на ілюстрації (с.152): вони добре розуміють, що порушують громадський порядок, але нехтують вимогами закону. А от порушення Правил дорожнього руху водієм може бути й неумисним — якщо він не помітив дорожній знак, що обмежував швидкість або випадково забув удома водійське посвідчення. Однак навіть коли особа скоїла правопорушення неумисно, з необережності, вона може бути притягнута до відповідальності за скоєне.

Адміністративне правопорушення матиме місце лише у випадку, коли його скоїть особа, яка може нести за це відповідальність. Докладніше про це йтиметься в наступному параграфі.

І ще одна обов'язкова ознака адміністративного правопорушення. Воно завдає певної шкоди людям, суспільству, державі. Шкода може бути різною: матеріальною (знищення або пошкодження речей), фізичною (поранення людини) або моральною (див. схему 37).

Схема 37

- *Визначте, яку шкоду завдано в кожному з випадків, які зображено на фотографіях (с. 152). Наведіть приклади інших правопорушень і визначте шкоду, яку вони завдають.*

У м. Айдахо Фоллс (США) кожен, хто досягнув 88 років, автоматично втрачає право їздити на мотоциклі.

Алабамська влада вирішила питання водіння автомобіля ще більш радикально: вона оголосила незаконним водіння автомобіля із ... зав'язаними очима.

У Каліфорнії вам доведеться нести відповідальність, якщо буде зафіксовано швидкість вашого велосипеда більшу, ніж 65 миль на годину (104 км/год). Також там заборонено переходити дорогу на руках.

У Неваді заборонено їхати по автостраді на верблюді.

У Ванкувері (штат Вашингтон) усі транспортні засоби повинні мати на борту ... якір для термінового гальмування.

2. Злочин: поняття та ознаки

Кримінальні правопорушення називають *злочинами*. У багатьох випадках вони подібні до адміністративних правопорушень, однак їх відрізняє передусім ступінь суспільної небезпеки, рівень шкоди, яку вони завдають.

Водій перевищує швидкість, і його зупиняє поліція — він порушив Правила дорожнього руху. Це — *адміністративне правопорушення*. Якщо внаслідок перевищення швидкості станеться аварія, у якій люди отримають поранення чи загинуть, — це вже буде *злочин*. Нецензурні висловлювання на вулиці — дрібне хуліганство — *адміністративне правопорушення*, а якщо хулігани влаштують бійку, чинитимуть опір правоохоронцям чи звичайним людям, які спробують зупинити бешкетників, їхні дії розцінюватимуть як *злочин*. Навіть крадіжка, залежно від завданої шкоди, може бути або *адміністративним правопорушенням*, або *злочинам*. Отже, суттєво відрізнятиметься рівень відповідальності.

У всіх наведених ситуаціях люди порушили закон. У всіх випадках їхніми діями завдано значної шкоди. У скоєному є вина тих, хто скоїв порушення. Усе це — відомі вам ознаки правопорушення. Однак, якщо завдана шкода набагато більша й суспільна небезпека набагато вища, то йтиметься про *злочин*.

Злочин — протиправне винне суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність), скоєне особою, яка може нести відповідальність, і передбачене Кримінальним кодексом України.

Більшість ознак злочину дуже подібні до ознак адміністративного правопорушення. Потрібно довести вину особи, яка скоїла злочин. Злочин завжди завдає шкоди людям і суспільству, при цьому шкода набагато більша, ніж та, яку завдає адміністративне правопорушення.

З історії українського права

Шемшученко Юрій Сергійович (нар. 1935 р.) — український учений-юрист, доктор юридичних наук, академік Національної академії наук та Української академії правових наук, іноземний член Російської академії наук. З 1966 р. і донині працює в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, пройшовши шлях від аспіранта до директора цього інституту (з 1988 р.). Вивчає проблеми адміністративного, екологічного й конституційного права. Брав участь у розробці Конституції України та багатьох законів України. Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (за створення «Юридичної енциклопедії України»).

Зверніть увагу на слово *діяння* у визначенні поняття «злочин». Воно підкреслює, що злочин може бути скоєний як шляхом активних дій, так і шляхом бездіяльності.

- *Наведіть приклади злочинів, які можуть бути скоєні шляхом бездіяльності.*

І ще одна важлива відмінність злочину від адміністративного правопорушення. При скоєнні злочину винний порушує не будь-який закон, а Кримінальний кодекс України. *Злочином* ми можемо назвати лише діяння, що скоєне особою, яка може нести за нього відповідальність.

У житті, на жаль, досить часто скоюють адміністративні правопорушення, а часом і злочини. Адміністративне правопорушення (проступок) відрізняється від злочину меншим ступенем суспільної небезпеки.

Злочин є найнебезпечнішим видом правопорушення. Злочини й адміністративні правопорушення можуть бути умисними або скоєними з необережності.

Запам'ятайте: адміністративне правопорушення, злочин, вина.